uomgængelige krav, der anerkendes af fællesskabsretten, lægger hindringer i vejen for det grundlæggende princip om frie varebevægelser, skal den holde sig inden for de grænser, som fællesskabsretten fastlægger. Det tilkommer Domstolen, som i sidste instans har kompetence til at fortolke fællesskabsretten, og de nationale retter, som træffer afgørelse på grundlag af denne fortolkning, at påse, at dette sker.

2. Det ville være uforeneligt med traktatens artikel 30 og fællesmarkedets formål, hvis en national lov kunne forbeholde en artsbetegnelse for en indenlandsk produkttype på bekostning af andre typer, der bl.a. fremstilles i andre medlemsstater, ved at tvinge producenterne af sidstnævnte til at anvende betegnelser, som forbrugeren ikke kender eller værdsætter mindre.

3. Under en fælles markedsordning skal sådanne hensyn som hensynet til redelig handelsskik sikres under gensidig respekt af sædvaner, der loyalt og traditionelt anvendes i de forskellige medlemsstater.

Det kan ikke anses for nødvendigt af hensyn til redelig handelsskik og falder derfor ind under forbudet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner i traktatens artikel 30 at bestemme, at nationale regler, der betinger anvendelsen af en betegnelse for en traditionel drikkevare af et vist minimumsalkoholindhold, skal overholdes af produkter af samme type, der er indført fra en anden medlemsstat, når disse produkter loyalt og traditionelt fremstilles og sælges under samme betegnelse i oprindelsesmedlemsstaten, og når køberne informeres på passende måde. Det grundlæggende princip om et enhedsmarked og dets naturlige følge, de frie varebevægelser, ville nemlig blive illusorisk, hvis den fri bevægelighed for indførte produkter under sådanne omstændigheder blev gjort betinget af, at der fandtes fællesskabsregler.

Den omstændighed, at de indførte produkter kan opnå prisfordele som følge af anvendelsen af indenlandsk moms og afgifter, der er proportionale med alkoholindholdet, er uden betydning i denne sammenhæng.

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT SIR GORDON SLYNN
fremsat den 11. juli 1985 *

Høje Domstol.

Denne sag er den 18. juni 1984 forelagt Domstolen som en anmodning om præjudiciel afgørelse i medfør af EØF-traktatens artikel 177 fra Gerechtshof, Arnhem, i en straffesag mod selskabet Miro BV, der verserer for denne ret.

Den nederlandske anordning om betegnelsen genever bestemmer i artikel 1, stk. 4, at ved »genever« forstås en farveløs eller lys

* Oversat fra engelsk.

gul alkoholholdig drikkevare, fremstillet af visse nærmere angivne ingredienser, og »som har et alkoholindhold på mindst 35%«. Artikel 2, stk. 1, i anordningen bestemmer: »det er forbudt for en destilleret drikkevare, som ikke svarer til definitionen i artikel 1, stk. 4, at anvende betegnelsen 'jenever' eller 'genever', 'Schiedamse jenever' (genever), 'Schiedam', 'Schiedammer', 'Holland gin', 'Friesche jenever' (genever), 'graanjenever' (genever), 'Hollandse jenever' (genever), 'Oude Klare' eller nogen anden lignende betegnelse, som med rimelighed kan få køberne til at antage, at en destilleret drikkevare er genever«. Anordningens artikel 3 bestemmer, at overtrædelser af artikel 2, stk. 1, er strafbare. Anordningen blev vedtaget den 22. august 1979 og trådte i kraft den 12. februar 1980.

I maj 1983 begyndte Miro BV (herefter benævnt Miro), et selskab, som driver en række supermarkeder og udsalgssteder for spiritus i Nederlandene, at importere genever fremstillet i Belgien med et alkoholindhold på 30% til Nederlandene. Den genever, som Miro importerede, var fremstillet af et belgisk selskab »Gist en Spiritusfabrieken Bruggeman NV« i Gent. Den bærer varemærket »Nolens«, som stammer fra en belgisk destillatør af dette navn i Hasselt, hvis varemærker og fremstillingsmetoder nu tilhører Bruggemans. Flaskerne med denne genever er tydeligt mærket »Nolens Supra Hasselt Jonge Jenever Genievre«. Etiketterne indeholder også følgende oplysninger, der er trykt med mindre bogstaver: »30% vol.«, »Inh./cont. 1L«, »NV GSF Bruggeman SA B-9000 Gent Grauwpoot 1«, »Verre gratuit/geen statiegeld«. Etiketten viser med tydelige bogstaver og tal, at geneveren er fremstillet i Belgien, og at den har et alkoholindhold på 30%.

Under retsmødet viste Miros advokat Domstolen et eksemplar af en plakat, som han oplyste blev anvendt af Miro som reklame for produktet. På plakaten, som er rød og hvid, er der en nøjagtig gengivelse af etiketten på geneverflasken og ordene »Import uit België! (importeret fra Belgien!) Nolens Jonge Jenever. 30% alkohol, 1 liter« samt oplysning om den pris, Miro solgte den til. Også dette står med tydelig skrift.

Den 17. oktober 1983 blev Miro BV tiltalt for »den 16. maj 1983 eller omkring dette tidspunkt i Nijmegen kommune at have anvendt betegnelsen 'Nolens Jonge Jenever' (30% vol.) på en destilleret drikkevare, som var omfattet af definitionen i artikel 1, stk. 1, i anordningen om betegnelsen genever, men ikke faldt ind under definitionen på genever i anordningens artikel 1, stk. 4, skønt der var tale om en sådan betegnelse, jfr. anordningens artikel 2, stk. 1, som med rimelighed kunne fremkalde det indtryk hos købere, at der var tale om genever, idet tiltalte havde denne drikkevare, hvis alkoholindhold var lavere end 35% på lager med henblik på salg, eller den i hvert fald forefandtes i selskabets udsalgssted i St. Jacobslaan 61, Nijmegen«.

Economische Politierechter ved Arrondissementsrechtbank, Arnhem opretholdt tiltalen og afsagde dom over Miro den 7. november 1983. Den 16. november 1983 appellerede Miro dommen til Gerechtshof, Arnhem, med den begrundelse, at anvendelsen af artikel 2 i den nederlandske anordning på den pågældende drikkevare var en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion og forbudt i medfør af EØF-traktatens artikel 30. Anklagemyndighedens repræsentant ved Gerechtshof anerkendte, at anvendelsen af anordningen på det pågældende produkt havde en virkning svarende til en kvantitativ indførselsrestriktion, men anførte, at dens anvendelse var begrundet i tvingende hensyn

til forbrugerbeskyttelse og god handelsskik. I sin forelæggelseskendelse gik Gerechtshof ud fra, at etiketten indeholdt en tilstrækkelig angivelse af, at der var tale om et produkt med oprindelse i Belgien og med et alkoholindhold på 30%. Retten fandt det ikke godtgjort, at forbrugerne havde forvekslet varerne eller var blevet vildledt i nævneværdigt omfang. I betragtning af den omhandlede etiket og prisen på produktet anså Gerechtshof det for usandsynligt, at der var nogen risiko for, at forbrugerne i nævneværdigt omfang ville forveksle »Nolens Jonge Jenever« fra Belgien med et alkoholindhold på 30% med »nederlandsk« genever med et alkoholindhold på 35% eller mere og til en højere pris, og at der under disse omstændigheder indtil videre ikke syntes at være noget tvingende hensyn til forbrugerbeskyttelse, som måtte gives forrang for kravet om frie varebevægelser, som var en af EØF's grundpiller. Med hensyn til den anden begrundelse, der var anført, nemlig hensynet til god handelsskik, erkendte den nationale ret, at destillatørerne i Nederlandene, som ikke må sælge genever med et alkoholindhold der er lavere end 35% på det nederlandske marked, ville være ringere stillet i konkurrencemæssig henseende end en destillatør med hjemsted i Belgien, hvis sidstnævnte kunne bringe genever med et lavere alkoholindhold på markedet i Nederlandene og således betale tilsvarende mindre i afgift og moms. Retten anførte, at Domstolens afgørelser ikke umiddelbart støttede det argument, at en sådan situation krænkede princippet om god handelsskik i en sådan grad, at det kunne begrunde det omhandlede forbud. Da Domstolen imidlertid endnu ikke har truffet nogen afgørelse om dette spørgsmål, anmodede Gerechtshof Domstolen om at træffe afgørelse vedrørende følgende spørgsmål om fortolkningen af EØF-traktatens artikel 30:

»Såfremt

1) der i medlemsstat A findes lovbestemmelser, som for en bestemt art alkoholholdige drikkevarer — herefter benævnt genever — fastsætter et minimumsalkoholindhold på 35% og indeholder et med straf sanktioneret forbud mod at anvende betegnelsen genever for 'genever' med et lavere alkoholindhold;

2) salget af genever i medlemsstat A i 1982 repræsenterede ca. 45% af det samlede marked for destillerede drikkevarer;

3) forskellen i afgift og moms pr. liter destilleret drikkevare med et alkoholindhold på 30 henholdsvis 35% i medlemsstat A ved salg til forbrugere i alt androg 1,62 HFL (og fra 1. februar 1984 andrager 1,89 HFL);

4) der ikke i medlemsstat B findes nogen lovbestemmelse, som fastsætter et minimumsalkoholindhold for genever;

5) der endnu ikke findes en fælles ordning vedrørende fremstilling og salg af genever i EØF;

skal en udvidelse af forbudet i medlemsstat A til også at omfatte genever med et alkoholindhold på 30%, som lovligt fremstilles og forhandles i medlemsstat B — som har til følge, at forhandlingen af drikkevaren i medlemsstat A hæmmes eller hindres — da anses for en i henhold til EØFtraktatens artikel 30 forbudt foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion?«

Med hensyn til antagelse nr. 4 i spørgsmålet, bør det måske nævnes, at Belgien efter de omhandlede begivenheder indførte en lovgivning, der fastsatte minimumsalkoholindholdet for genever til 30%: kongelig anordning af 6. juni 1984, »*Moniteur Belge*« af 15. august 1984, s. 11519. Tilsyneladende giver denne anordning blot en fastslået sædvane lovskraft. Reglen har ikke betydning for denne sag, eftersom det anerkendes, at det også før den kongelige anordning var lovligt at fremstille og markedsføre genever med et alkoholindhold på 30% i Belgien under navnet »jenever«.

Miro, Belgien og Kommissionen har foreslået, at spørgsmålet besvares bekræftende. Forbundsrepublikken Tyskland, Italien og Nederlandene har foreslået, at det besvares benægtende.

Forslagene om at besvare spørgsmålet bekræftende lægger vægt på, at genever med et alkoholindhold på 30% lovligt fremstilles og markedsføres i Belgien som »jenever«, og at dette har været tilfældet i mange år. Der er faktisk blevet fremstillet jenever i Belgien i flere hundrede år. Domstolens afgørelse i sag 120/78, *Rewe* mod *Bundesmonopolverwaltung für Branntwein* (»*Cassis de Dijon*«), Sml. 1979, s. 649, er derfor relevant. Endvidere kan ingen medlemsstat have monopol på artsbetegnelsen på et produkt (sag 193/80, *Kommissionen* mod *Den italienske Republik*, Sml. 1981, s. 3019). For så vidt angår fællesskabsretten, er angivelserne på det pågældende produkts etiket en tilstrækkelig beskyttelse af forbrugernes interesser. Med hensyn til spørgsmålet om god handelsskik anføres, at den omstændighed, at den nederlandske afgift og moms påvirker prisen på produkterne, ikke er ensbetydende med illoyal konkurrence, men blot er en del af de objektive markedsvilkår, hvorunder varerne sælges. Illoyal konkurrence kan kun skyldes importørers eller forhandleres adfærd.

De medlemsstater, som går ind for, at spørgsmålet besvares benægtende, har påberåbt sig behovet for at beskytte forbrugeren. Etiketten på flaskerne kan ikke sikre beskyttelsen af forbrugerne i restauranter og barer. Hvis genever med et alkoholindhold på 30% får adgang til det nederlandske marked, ville det ødelægge grundlaget for Nederlandenes kvalitetspolitik og undergrave nederlandsk genevers omdømme, idet denne i flere århundreder har haft et alkoholindhold på 35%. Med hensyn til det tvingende hensyn til god handelsskik anføres det, at belgisk og nederlandsk genever er substituerbare varer. Den omstændighed, at belgisk genever kan fremstilles med et lavere alkoholindhold, giver denne vare en konkurrencefordel derved, at den — ud over at den er billigere at fremstille — også belægges med lavere afgift og moms. Man kan kun overholde god handelsskik ved at forbyde anvendelsen af navnene som foreskrevet i anordningen.

Det må konstateres, at Fællesskabet endnu ikke har vedtaget fælles regler vedrørende fremstillingen og markedsføringen af genever. Et forslag fra Kommissionen til Rådets forordning om fastlæggelse af almindelige regler for definition, betegnelse og præsentation af alkoholholdige drikkevarer og vermouth og anden vin af friske druer tilsat aromastoffer blev forelagt Rådet den 22. juni 1982 (EFT 1982 C 189, s. 7), men er endnu ikke blevet vedtaget af Rådet. Da der ikke findes fælles regler, tilkommer det medlemsstaterne at regulere alle spørgsmål vedrørende fremstillingen og afsætningen af

genever på deres eget område (præmis 8 i *Cassis de Dijon*-dommen). De kan imidlertid kun gøre dette i overensstemmelse med traktatens bestemmelser.

Anordningen i denne sag er ikke — som de tyske regler i *Cassis de Dijon*-sagen — ensbetydende med et totalt forbud mod import. Den forbyder blot anvendelsen af visse betegnelser på genever med et lavere alkoholindhold end det, der er fastsat i anordningen. Alligevel er der efter min opfattelse tale om en aktuel eller potentiel, direkte eller indirekte indførselsrestriktion, som — hvis den ikke kan begrundes — udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion i artikel 30's forstand.

Man har ikke påberåbt sig traktatens artikel 36 og kan efter min opfattelse — på grundlag af det materiale, der foreligger for Domstolen — heller ikke gøre dette.

Spørgsmålet er derfor, hvorvidt denne hindring for de frie varebevægelser, »der beror på forskelle i de nationale lovgivninger vedrørende afsætningen af de pågældende produkter«, må accepteres, fordi den er nødvendig »af hensyn til især... god handelsskik og forbrugerbeskyttelse« (*Cassis de Dijon*-dommen, præmis 8). Hvad dette angår, mener jeg ikke, at det har nogen betydning, om procentdelen af salget af genever i Nederlandene i forhold til det samlede marked for destillerede drikkevarer er den procentdel, der er angivet i antagelse nr. 2 i spørgsmålet, og som parterne åbenbart er uenige om.

I en sag, hvor retsforhandlingerne finder sted ved en national ret, tilkommer det efter min opfattelse denne at afgøre, hvad der er nødvendigt for at beskytte forbrugeren. Afgørelsen skal træffes i lyset af alle de faktiske omstændigheder og således, at det er Domstolen, der træffer afgørelse om, hvad der retligt set kan falde ind under denne begrundelse.

I sag 27/80, *straffesag mod Anton Adriaan Fietje*, Sml. 1980, s. 3839, statuerede Domstolen, at

»det forhold, at en medlemsstat også anvender en bestemmelse, som forbyder salg af nærmere bestemte alkoholholdige drikkevarer under en anden betegnelse end den, som er påbudt i den nationale lovgivning, på drikkevarer importeret fra andre medlemsstater, således at det er nødvendigt at ændre den etiket, med hvilken den importerede drikkevare lovligt forhandles i udførselsmedlemsstaten, må anses for at være en sådan foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion, som er forbudt i traktatens artikel 30, i det omfang angivelserne på den originale etiket med hensyn til produktets art har et informationsindhold af samme værdi for forbrugerne som den i lovgivningen påbudte betegnelse«.

I den foreliggende sag er det klart, at genever med et alkoholindhold på 30% lovligt kan omsættes i og eksporteres fra Belgien under navnet jenever, og at den også kan fremstilles i Nederlandene med henblik på eksport. Jeg forstod forelæggelsesdommen således, at Gerechtshof fandt det godtgjort, at etiketten indeholdt en tydelig angivelse af produktets oprindelse og alkoholindhold. Etiketten og den lavere pris gjorde det usandsynligt, at en køber ville forveksle varerne. Når udtalelserne i forelæggelsesdommen betragtes som helhed, opfatter jeg det således, at Gerechtshof har forkastet anbringendet om, at hensynet til beskyttelse af forbrugeren kunne begrunde begrænsningen af importen af belgisk jenever med et alkoholindhold på 30%.

Efter min opfattlse var det berettiget, at Gerechtshof nåede til denne konklusion. Ud fra de faktiske omstændigheder, der er angivet af den nationale ret, ville jeg nå til samme konklusion, hvis spørgsmålet forelå for Domstolen. Sædvanligvis må en fyldestgørende etikettering anses for at være en tilstrækkelig beskyttelse af forbrugeren i tilfælde, hvor varer, der lovligt bringes på markedet i og eksporteres fra en medlemsstat, importeres til en anden medlemsstat. Der kan foreligge undtagelsestilfælde, hvor specielle lokale forhold gør, at selv en klar etikettering er en utilstrækkelig beskyttelse af forbrugeren. Jeg kan ikke se, at der foreligger sådanne forhold i nærværende sag.

Jeg forstår ikke dommen i sag 58/80, *Dansk Supermarked* mod *Imerco*, Sml. 1981, s. 181, således, at den indeholder en begrænsning af princippet om, at forbrugeren og den handlende kan beskyttes ved hjælp af tilstrækkelig etikettering af importerede produkter. (I denne sag anerkendte Domstolen, at forhandlingen af varer kan forbydes, når de forhold, hvorunder salget sker, er i strid med, hvad man i importstaten anser for god og loyal handelsbrug, idet markedsføringen dog kun kan få denne karakter på grund af »omstændigheder, der er uafhængige af selve indførslen«.

Det er klart, at der i Fællesskabet er forskel på alkoholindholdet i bestemte former for spiritus såsom genever, rom og whisky. Når blot forbrugeren får at vide, hvad det er, han køber, er det op til ham, at afgøre, hvilket alkoholindhold han foretrækker. Genever med et alkoholindhold på 30% forekommer mig klart at ligge inden for rammerne af, hvad gennemsnitsforbrugeren ville anse for genever. Spørgsmålet om, hvad der ville ske, hvis en handlende forsøgte at sælge et produkt med et alkoholindhold på 15% som »jenever« eller som »genever«, opstår ikke i denne sag, og det er ikke nødvendigt at tage stilling til det. Modstand fra forbrugerne kan bevirke, at det aldrig bliver nødvendigt at tage stilling til dette spørgsmål.

I denne sag gøres det gældende, at det, som er nødvendigt for at beskytte forbrugeren, i en vis grad også er nødvendigt for at overholde god handelsskik, hvilket ikke er ualmindeligt. Hvis køberen køber belgisk jenever i den tro, at det er nederlandsk jenever, er dette til skade for den, der fremstiller sidstnævnte. Det anføres, at han mister fordelene af det omdømme, som hans traditionelle produkt har erhvervet gennem årene. Den eneste måde at beskytte hans virksomhed på er at forbyde anvendelsen af navnet. Efter min opfattelse er svaret det samme. Hvis etikettering er en tilstrækkelig beskyttelse af forbrugeren, kan det ikke være berettiget at forbyde anvendelsen af navnet (der anvendes lovligt i eksportstaten) i importstaten for at beskytte den handlende mod konkurrerende produkter.

Som Domstolen statuerede i sag 16/83, *straffesag mod Karl Prantl* (Sml. 1984, s. 1328, præmisserne 26-30), kan en medlemsstat ikke opstille sine traditionelle sædvaner med hensyn til fremstilling af et bestemt produkt som en hindring for importen af lignende produkter fra en anden medlemsstat, hvor disse produkter også er blevet fremstillet i overensstemmelse med sædvaner, der loyalt og traditionelt anvendes i eksportmedlemsstaten.

Det anføres også, at salget af det belgiske produkt er i strid med god handelsskik derved, at produktet ikke blot er billigere på grund af sit lavere alkoholindhold, men at det også belægges med lavere værditold eller

afgifter og derved forholdsvis bliver endnu billigere. Derved stilles det nederlandske produkt prismæssigt ufordelagtigt, og dette begrunder forbudet mod anvendelsen af de fastsatte navne på det belgiske produkt.

Dette argument kan jeg ikke godtage. Domstolen har mange gange gjort det klart, at undtagelserne i traktatens artikel 36 »angår tilfælde af ikke-økonomisk karakter« (sag 95/81, *Kommissionen* mod *Den italienske Republik*, Sml. 1982, s. 2187, jfr. også sag 7/61, *Kommissionen* mod *Den italienske Republik*, Sml. 1954-1964, s. 271. De nødvendige hensyn, der kan begrunde hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet, og som der er henvist til i *Cassis de Dijon*-dommen (i præmis 8), skal efter min opfattelse ligeledes være af »ikke-økonomisk karakter«. Hvis en medlemsstat kunne pålægge importen restriktioner (hvad enten det skete ved et totalt forbud eller ved at forlange, at der blev anvendt forskellige navne) på det grundlag, at importerede produkter var billigere eller blev belagt med en lavere værdiafgift, ville konkurrencen og princippet om frie varebevægelser blive undergravet fuldstændigt. Sådanne argumenter er helt igennem økonomiske. Den blotte kendsgerning, at importerede varer er billigere eller af den grund belægges med en lavere værdiafgift, kan ikke være i strid med god og loyal handelsskik (i *Dansk Supermarked*-dommens forstand) eller begrunde restriktioner eller forbud mod import af hensyn til god handelsskik i *Cassis de Dijon*-dommens forstand.

Det forekommer mig, at regler vedrørende god handelsskik omfatter foranstaltninger af den art, som Kommissionen har nævnt — om end ikke nødvendigvis begrænset hertil — dvs. skabelse af forveksling, tilsværtning af konkurrenter, falsk reklame, afsløring af forretningshemmeligheder eller bestikkelse af ansatte. Ingen af disse foreligger i denne sag.

Det er derfor min opfattelse, at det af Gerechtshof, Arnhem, forelagte spørgsmål bør besvares efter følgende retningslinjer:

Det er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, der er i strid med EØF-traktatens artikel 30, at udvide en medlemsstats forbud mod at anvende visse betegnelser på en alkoholholdig drikkevare, med et lavere alkoholindhold, end det fastsatte, til også at omfatte importerede drikkevarer af denne art, der har et lavere alkoholindhold end det fastsatte, men som lovligt fremstilles og forhandles under samme betegnelse i en anden medlemsstat.

Det tilkommer den nationale ret at tage stilling til sagens omkost- ninger, for så vidt angår Miro. De udgifter, der er afholdt af Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien, Nederlandene og Kommissionen, kan ikke godtgøres.